

DESPENTES

Whitney Houston
Prince
Janis Joplin
Kurt Cobain
Lenny
Strummer
Michael Jackson
Joe
Simone
Nick Cave
Curtis Mayfield
Jethro Tull
Blink 182
Nina Simone
Alex J. Ross
The Who
Björk

ŽIVOT

3

VERNONA

SUBUTEXE

David Bowie
The Coasters
Erykah Badu
Elvis Presley

Život

Vernona Subutexe 3

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.garamond.cz
www.albatrosmedia.cz

■ garamond

Virginie Desportes
Život Vernona Subutexe 3 – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2024

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

■ garamond

VIRGINIE

DESPENTES

PŘELOŽILA PETRA ZIKMUNDOVÁ

3

ŽIVOT

VERNONA

SUBUTEXE

■ garamond

*Z francouzštiny přeložila
Petra Zikmundová*

Cet ouvrage a bénéficié du soutien du Programme
d'aide à la publication de l'Institut français.

Tato kniha vychází za přispění Programu na podporu
publikační činnosti Francouzského institutu.

Copyright © Virginie Despentes et les Editions Grasset & Fasquelle, 2017

Translation © Petra Zikmundová, 2024

E-book konverze © GDTP Studio Albatros Media, 2024

ISBN tištěné verze 978-80-7407-644-2 (1. vydání, 2024)

ISBN e-knihy 978-80-7407-659-6 (1. zveřejnění, 2024) (ePDF)

ISBN e-knihy 978-80-7407-660-2 (1. zveřejnění, 2024) (epub)

ISBN e-knihy 978-80-7407-661-9 (1. zveřejnění, 2024) (mobi)

*Look up here, I'm in heaven
I've got scars that can't be seen
I've got drama, can't be stolen
Everybody knows me now.*

David Bowie, *Lazarus*

Věnováno památce Svena Polhammera

SEZNAM POSTAV VYSTUPUJÍCÍCH V PRVNÍCH DVOU DÍLECH

Charles: Stálý návštěvník parku Buttes-Chaumont a okolních hospůdek, na začátku 2. dílu se seznámí s Vernonem, který v horečkách uvízl na lavičce na vrcholku Bergeye. Charles se o něj stará a spřátelí se s ním. Před nějakou dobou vyhrál jackpot v národní loterii a rozhodl se, že o tom nikomu neřekne.

Kiko: Bývalý obchodník na burze, závislák na koku, žije v obřím bytě v pařížském osmém obvodě. Vernon mu připadal jako nejlepší DJ, tak ho u sebe nechal přespávat, pak ho vykopnul, ale zase se usmířili.

Alex Bleach: Rockový zpěvák, na začátku 1. dílu zemřel na předávkování v jednom hotelovém pokoji. Dávny přítel Vernona, nahrál u něj kazety, na kterých vypráví o svém životě, hlavně o sporech s Dopailetem – toho obviňuje z vraždy Vodky Satany, kterou Alex miloval.

Véro: Letmo se objevuje v 2. dílu jakožto Charlesova družka. Od Subutexovy bandy se vždycky držela stranou.

Pamela Kant: Bývalá pornostar, trochu pošuk. Přátelila se s Vodkou Satanou. V 2. dílu s ostatními pátrala po Vernonovi, pak se s ním spřátelila.

Marcia: Trans Brazilka, žije v Paříži, kde dělá vlasovou stylistku na módních foceních. V 1. dílu bydlela v Kikově bytě. Vernon se do ní bezdějně zamiloval, jenže ona se vypařila.

Laurent Dopalet: Producent, padesátník, Antoinův otec. V 1. dílu si najme Hyenu, aby vyslídila kompromitující nahrávky Alexe Bleache. Ke konci 2. dílu producenta u něj doma napadnou Aïcha s Céleste, chtějí pomstít vraždu Vodky Satany.

Hyena: Tajná soukromá detektivka, pracovala pro Dopaleta, ale zradila ho a přidala se k partě kolem Subutexe.

Olga: Bezdомovkyně z konce 1. a z 2. dílu, výbušná nátura. Vernona potkala, když se dostal do nesnází, a zakoukala se do něj.

Xavier: Scenárista, posledních dvacet let neúspěšný, manžel Marie-Ange, má jednu dceru, miluje psy a přidál se k Vernonově skupince.

Marie-Ange: Xavierova manželka, má s ním dcerku.

Sylvie: Ex Alexe Bleache, v jedničce u sebe nechala přebývat Vernona, měla s ním krátkou aférku, a když se bez vysvětlení vypařil, zběsile ho pronásledovala. Přidala se k jeho bandě z parku Buttes-Chaumont. Sylviin syn Lancelot se na začátku 1. dílu odstěhoval z domu a žije na hromádce s přítelkyní.

Emilie: Vernonova kamarádka z mládí, tehdy basačka, pak ale s lidmi od muziky zpřetrhala vazby. Vernon u ní jednou přespál, pak ho s ostatními hledala a nakonec se připojila k jeho partě z Buttes-Chaumont.

Laurent: Vernon se s ním seznámil, když skončil na ulici. Laurent se prolouká bez střechy nad hlavou už nějaký ten pátek. Právě on Vernona uvedl do základů zevláctví.

Patrice: Pracuje na dohodu, žije na předměstí, je potetovaný, nevrlý, někdy násilný. Přidá se k Vernonově partě z parku Buttes-Chaumont a po smrti Loïca se zamiluje do jeho přítelkyně Pénélope.

Antoine: Kurátor, Dopaletův syn. Informuje skupinu o aktivitách svého otce.

Sélim: Akademik, ateista, otec Aïchy, kterou měl s Vodkou Satanou. Nikdy dceři neprozradil, že její matka točila porno. Aïcha se to dozví ve 2. dílu. Sélim se v parku Buttes-Chaumont přidá k lidem kolem Subutexe.

Aïcha: Studentka daňového práva, mladá praktikující muslimka, z nahrávek Alexe Bleache se dozvěděla pravdu o smrti své matky. Pomstila se přepadením Dopaleta u něj v bytě. Hyena ji na konci 2. dílu uklidila mimo město, aby ji uchránila před postihem.

Vodka Satana: Aïchina matka, Sélimova bývalá. Chodila s Alexem Bleachem. Pracovala v pornoprůmyslu, přátelila se s Pamelou a Danielem. Ve třiceti se předávkovala. Podle Alexovy výpovědi ji údajně zabil Dopalet, protože se bál, aby v návaznosti na jejich pletky nezpůsobila skandál.

Céleste: Tatérka a servírka v baru Rosa Bonheur. Její otec, policista, chodíval do Vernonova obchodu s vinyly. Když Céleste náhodou Vernona potká, vybaví si ho. Ve 2. dílu se skamarádí s Aïchou a přidá se k její mstitelské misi proti Dopaletovi. Hyena ji pošle mimo město, aby byla v bezpečí před jeho případnou odvetou.

Lydia Bazooka: Rocková kritička, horlivá fanyнка Alexe Bleache. Nechávala u sebe spát Vernona, pak se přidala k bandě, co se po něm sháněla. Vzala si do hlavy, že napíše Bleachovu podrobnou biografii.

Daniel: Blízky přítel Pamelý Kant. Trans. Podléhá kouzlu Céleste, která jeho city neopětuje.

Nádraží v Bordeaux se rekonstruuje, jeho útroby vyplňuje les podpěr. Po nástupišti rázuje nějaký kluk a kouří jednu za druhou, na bosých nohou má tenisky s patou sešlápnutou, jako by to byly espadrilky. Vrhá nepřátelské pohledy do okýnek. Zdá se, že vyhlíží, kdo by na něj mohl mít kecy, aby za ním naskočil do vlaku a zbušil ho. Všimli si ho průvodčí a zablokovali všechny dveře, aby nemohl na poslední chvíli nastoupit. Vagonem se rozlinou čtyři tóny znělky SNCF, po nich pronikavé zatroubení oznamující odjezd. Kluk zůstane na nástupišti a Vernon se střetne s jeho pohledem, zarazí ho, jak silnou v něm vidí nenávist. Jako by byla namířená proti němu osobně. Je to víc než touha vraždit, chuť ničit – tohle nepřátelství by se nejradši vydalo zpátky v čase a vyrvalo mu vnitřnosti napříč sedmi generacemi.

Vernon se sesune hluboko do sedadla a natáhne nohy. Už zapomněl, jak rád jezdí vlakem. Zalije ho poklidná euforie. Sleduje, jak krajina nabírá na rychlosti. Zavládne nálada typická pro cesty vlakem, kolektivní rezignace, kdy se všichni rozhodnou, že se na několik hodin nenechají ničím rušit, přechod z jedné sklutečnosti do druhé vyplněný štěstím. Vernonovi se bez ladu a skladu vybavují vzpomínky na Štědré večery, odjezdy na prázdniny, cestování s partou na festák nebo sólo za holkou z venkova. Obrazy mu

v hlavě problikávají jeden přes druhý unášené nostalgií, kterou by popsal jako vlašnou. Zlomky života mu v paměti víří bez ohledu na chronologii. Všechno, co se váže k jeho minulému životu, získalo nádech cizosti a slilo se v jednu beztvárovou, vzdálenou zmeť. Tuhle zmatečnost nemůže připsat na vrub drogám: už měsíce nic nebere. Ani se nemusel nijak snažit. Vyjetost ho začala otravovat, jen čekal, až to přejde, a říkal si, v čem je vlastně to otupující vyšinutí zábavné. Drogy jsou od toho, aby zaháněly nudu, všechno je s nimi zajímavější, tak jako mdlé jídlo ožíví kapka tabasca. Jenže Vernon už se nudy nebojí, ani samoty, ticha nebo tmy. Hodně se změnil. Drogy už vůbec nepotřebuje.

Kvůli hrůzostrašné bolesti zubů se ovšem v posledních dnech cpal opioidními analgetiky s příjemně oblbujícím účinkem a ten pocit, že prochází bavlnkou, se mu celkem zamlouvá. Topí se v tlumeném světle, jako by na něj sestoupil oblak, přizpůsobil se záhybům jeho těla a zahaloval ho, kamkoliv se pohne. Kurva to byly muka. K zubaři chodíval vřdycky až ve chvíli, kdy se mu kazy zhoršily natolik, že nemohl spát. Ale tohle utrpení, to už přestávalo všechno. Jakmile nemocným zubem zavadil o ten pod ním, projelo jím bodnutí a ta bolest, která se v něm vzedmula, ho srazila na kolena. Řval, nemohl se ovládnout. Olga doporučovala výplachy silným alkoholem, takže Vernon, který neměl co ztratit, si pusou propláchl vodkou, umrtvení v tu chvíli zabralo a on namol ožralej odpadnul. Jenže druhý den se k pulzujícímu abscesu přidala kocovina a Vernon si prošel očistcem. Jako raněné zvíře se stáhl do kouta, schoulil se a šlel bolestí.

Někdo zavolal Kikovi. Jelikož má víc peněz než ostatní, svým způsobem ho berou jako nejdospělejšího. Okamžitě odpověděl mám supr kámoše zubaře, hned mu volám. Felčar odfaxoval předpis do nejbližší lékárny a Pamela pro ty antibiotika a prášky na

bolest zajela autem. To bylo poprvé, co je nouze dohnala ke spojení s venkovním světem.

Pak Vernon bez odmlouvání spolykal všechno, co mu dali. Byl si jistý, že žádný přípravek nemůže být tak silný, aby ho toho mučednického utrpení ušetřil. Ale do půl hodiny byl tak vyndanej, že ho nic nebolelo. Všechno to viděl zpovzdálí. Lepší než tyhle analgetika je snad jenom morfinová pumpa. Doktorův um předepisovat takhle účinné prášky v něm vzbudil velkou důvěru. Hrozně se mu ulevilo, že už ten zub necítí, šel se natáhnout a tři dny v kuse odpočíval, zatímco antibiotika odváděla svou práci a analgetika mu navozovala zpomalené sny.

Během těch pár dní se ostatní jali plánovat jeho přesun do Paříže. Vernon má rád, když je o něj postaráno. Věci se hýbou, ať se do nich plete, nebo ne. Fláká se, i když není nemocný. Pokud se necháte unášet proudem, pak život v komunitě znamená, že neustále „něco děláte“ – vždycky je potřeba vyměnit kolo, vynést odpadky, opláchnout studenou vodou zeleninu, opravit židli. Vernon řekne „jdu si projít playlisty“ a lehne si do postele. Báječné na tom všem je, že mu nikdo nic nevyčítá. Naopak, všichni mají radost, že mu můžou být užiteční, zpříjemňovat mu život, pomáhat. Takže se s úlevou, že už netrpí, natáhnul na bok, a když se vzbudil, oznámili mu, jaké vybrali nádraží, v kolik pojedje, jak se jmenuje ten zubař a jaké kódy má zadat, aby se dostal ke Kikovi, u kterého bude spát.

Tábor opouští poprvé po víc než roce. Většina ostatních pendluje mezi tímhle a svým běžným životem. Vernon ale nemá žádné účty k placení, žádnou rodinu k navštěvování, žádnou práci k odezdání... Takže už se do měst nevrací. Nemá tam co dělat. Když mu řekli, že pojedje k lékaři do Paříže, těšil se, že hlavní město zase uvidí. Ale připadá si teď víc mimo, než čekal.

Naproti němu sedí drobná paní s dlouhými, rovnými, snobsky blondatými vlasy. Na sobě má vypasovaný kabát a na nohou vysoké podpatky. Má překrásné, uhrančivě modré oči. Může jí být klidně šedesát. Vrásky má nejspíš vyhlazené, ale ruce její věk prozrazují. Má prsten s briliantem, možná snubní. Je dojemná. Vernon se na ni sem tam pousměje, reaguje zdvořile. Chce ji. Její plet ho něčím přitahuje. Nejradši by jí nabídl, aby na příští zastávce vystoupili a zašli do prvního hotelu, na který narazí.

Odvykl si potkávat ženy, které z něj nejsou hotové. Dokonce i holky, co se s ním vyspat nechtějí, ho obskakují a lichotí mu. Má mezi nimi zvláštní postavení, berou ho jako nějakého gurua. Změnilo to jeho vztah k ženskému pokolení – všechny holky jsou teď jeho kamarádky. Chtějí ho a on je od přírody ochotný.

Nikdy se nedozví, jestli by blondatá paní přistoupila na jeho návrhy. Neupře na něj ten starý známý postkoitalní pohled plný vděku. Nevyspí se s ní: na téhle cestě mu dělá společnost Mariana. Chodí spolu už pár týdnů, což je svého druhu rekord. Vernon se nedokáže vázat: poptávka je příliš velká. Má holku, je mu s ní dobře, mohlo by to vydržet, jenže vtom se zjeví jiná, která ho znejistí, on začne pochybovat a zkusí štěstí jinde. Mladí tomu říkají polyamorie. Chápe to asi tak, že může spát, s kým chce, a nemusí se starat, co si o tom myslí ta včerejší. Ale Mariana ho zastavila v rozletu. Zaujala pozici jeho stálé partnerky s takovou samozřejmostí, že to na tak plachou dívku bylo až zarážející. Vernon si to nechává líbit, protože ho moc nedusí, ale dodává mu jistotu. Líbí se mu. Dostal na ni chuť, když předváděla Axla Rose, pobíhala u toho jako blázen a oháněla se imaginárním mikrákem. Pak se do ní lehce zamiloval, když tancovala na Tinu Turner, jejíž práci s nohama dokáže napodobit s děsivou bravurou. Že je s jeho záletnictvím konec, mu bylo jasné, když předvedla taneční sestavu na Missy

Elliott. Mariana si zatancuje i na Madbally nebo Korny – neexistuje žánr, se kterým by si neuměla poradit, a to s naprosto ojedinělým osobním kouzlem. Mezi jejím tělem a hudbou panuje soulad, který zjevně plyne ze širokého přehledu, pro dívku jejího věku dost překvapivého. Není jí ani třicet. AC/DC má naposlouchané stejně dobře jako M.I.A. Zná věci, o kterých Vernon slyšel, ale zatím jim nevěnoval pozornost, a ví, jaký song mu pustit, aby konečně vzbudila jeho zájem. Poslouchají společně desky a Vernonovi připadá, jako by v jednom člověku našel kámoše i milenku, která při šukání připomíná sirénu – celá se vlní, svádí, užívá si to a škádlí. Do sexu a tance vpravuje všechno, co nedokáže vyjádřit slovy.

Když tuhle cestu plánovali, Mariana přišla s tím, že ho doprovodí a že pojedou autobusem, nebude to tolik stát, jenže autobusem je to z Bordeaux celých osm hodin cesty a Kiko na to řekl žijete snad ve středověku vy socky nebo co? Ve Francii máme téževéčka hned kupuju lístky. Mariana jede s ním, to bylo jasné. Prohlásila, že na to, aby jel úplně sám, je moc sjetej, splete si nástupiště a s tím šíleným abscesem odjede do Frankfurtu. Ona ho miluje. Vernon to pozná. Cítí to stejně. Vprostřed hrudi mu to proráží díru. Podléhá. Nasadila si sluchátka, poslouchá Amy Winehouse a hltá kraviny z netu. Štve ji, že podle pravidel v táboře na internet nemůže. Podle ní je to stupidní výmysl technofobních starců. Podřizuje se, protože nemá na vybranou. Musí ho mít vážně ráda, když se takhle přizpůsobuje, jakmile dorazili do Bordeaux a telefon dostala zpátky, úplně se rozzářila. Konečně zase ve spojení se světem.

Vernon jí přes rameno pozoruje sled fotek na Instagramu, se látka, dívka ležící na jemném písku, zelený milkshake, Paul Pogba bez trika v pološeru, SoKo po ránu, kresba anděla ničitele s bombou v ruce, lepkavá palice trávy, ze které stéká pryskyřice... Mariana ho vezme za ruku, ani při tom neodlepí zrak od displeje. Vernon cítí, jak mu z dlaně stoupají vřelé nitky, prolétají se

k rameni a pak prorostou celou jeho hrudí. Vidí ten pocit, dokonce dokáže říct, jakou má barvu – smaragdově zelenou. Není to jeho medikací. Je takový i za střízлива. Něco se v něm porouchalo a už se to nikdy nevrátilo do normálu. Změnil se.

Ohledně svojí proměny, kterou lidi v táboře nazývají „probuzením“, už si vyslechl hromadu více nebo méně směšných teorií. Podle některých mu prudce vystřelila hladina serotoninu. Proč ne. Tahle teorie hormonálního bordelu má nejednoho zastánce. Nakonec, jak říká Daniel, „se všema těma endokrynníma disruptorama všude kolem, co ty víš – mohlo ti to úplně rebootovat systém“. Další se přiklání k tezi o předčasné, prudké a paradoxně blahodárné andropauze. Možná... Vernonovi nepřijde, že by mu ubyla fyzická síla, ale on nikdy nebyl udělanej jako drvoštěp. Možná tak pokles libida – ale těžko říct: předtím kolem sebe neměl tolik holek, co by se mu vtíraly do přízně. Příliš vysoká nabídka snižuje poptávku – neberou ho tak jako dřív, ale to dá rozum: v táboře ojede všechno, co se hýbe. Někdo zas ty podivné vjemy, zvláštní vidiny a transy, do kterých bez předchozích varovných signálů upadá, zkouší vysvětlovat probuzením kundaliní. Možná se moc prudce nebo zhluboka nadechl – a tak se mu v páteři uvolnila energie, která ho uvrhla do stavu, jako by byl na nekonečném tripu, to je hned. Ti nejnynalézavější mluví o únosu – o návštěvě nějakého mimozemšťana, co si ho zvolil za svou pozemskou schránku. Někdo nadhodil i pozměněnou frekvenci – že realita je jako rádiový přijímač, který teď nějaká nadpozemská ruka přeladila.

Vernon měl napřed za to, že se do tábora stahují sami podivíni. Postupně mu došlo, že lidí, co věří bizarnostem, ač na potkání působí rozumně, je svět plný. Vernonova záhadnost jim poskytuje prostor dát těm svým bláznivinám průchod. A tak se často stane, že mu někdo mezi salátem a dezertním sýrem vykládá o svém unikátním daru napojit se vibracemi na mikrokrystalické křemeny.

Francie překypuje fanatiky přesvědčenými o tom, že mrtví jsou mezi námi, že v lesích skotačí neviditelné bytosti nebo že vystavením se tomu správnému zvukovému vlnění si člověk uzdraví magnetické pole... Stačí jim dát příležitost ty svoje teorie vyklopit a co všechno se nedozvíte...

Návštěvníci do tábora jezdí co dva nebo tři měsíce, když parta pořádá konvergenci. Tak nazvali ty noci – nikdo si nevybavuje, že by ten pojem vymyslel, ale všichni ho používají –, kdy Vernon pouští muziku, která všechny roztancuje. Konvergence udávají rytmus jejich životu – parta hledá stanoviště, připravuje místo konání, pořádá událost, pak zase všechno sbalí a odjede jinam. Nikdo nerozhodl, že to takhle bude. Prostě to tak přišlo.

O účast na konvergencích začalo rychle jevit zájem tolik lidí, že museli zavést promyšlený systém, jak z nich vybírat, aby nepřesáhli stovku. Během těch nocí se děje něco zvláštního. Lidi přijedou, někteří z nich jsou strašně otravní, chtějí se „jen podívat“, jsou nedůvěřiví a útoční, jako by se jim někdo snažil vecpat kdovíjaký podvod, přitom jim nikdo necpe vůbec nic ani to nijak nepřikrášluje: prostě se do svítání tancuje, nic víc. Mimořádné na tom je, co lidi při tanci pocítují – bez drog, bez plánování, bez předstírání.

Vždycky se najde hrstka pochybovačů, co se holedbají, že tomu nevěří, že by to teda rádi viděli, že by je vážně překvapilo, kdyby se jim tu noc stalo něco zvláštního, protože už zažili kdeco a na to, aby si nechali zamotat hlavu, mají oni moc pod čepicí. Vernon a ostatní se je nesnaží přesvědčit. Stačí si počkat. V noci napřed na parketu postávají se založenýma rukama a lehkým úsměškem, rozhodnutí, že se nedají strhnout, že se nenechají napálit. Dvě hodiny nato už jsou vtažení. Nazítrí nedokážou určit chvíli, kdy je ten pomalý, repetitivní pohyb davu pohltil. Tihle jsou při

rozednění zpravidla nejuchvácenější. To je jedna z věcí, ke kterým během těch nocí dochází – totální přehodnocení. To je to, za čím do tábora na konvergence všichni jezdí. V tom jemném, oslnivém pomatení mají všichni chuť zpomalit a setrvat v tichosti. Pokožky pozbydou hranic a každý splyne s těly ostatních v jedné rozšířené intimitě.

A při každé konvergenci si Vernon připadá jako červ, na kterého namířili silný reflektor. Je až moc důležitý. Říkají mu Šaman. Oficiálně jen z legrace. Ve skutečnosti ale cítí v zádech ty pohledy, jejich očekávání se mu ovíjí kolem páteře. Lidi si ho zkoumavě, nedůvěřivě prohlížejí, chtějí vědět, jestli je to podfuk, jiní na něj upírají láskyplné pohledy plné přesvědčení, že je spasí. Vernon moc neví, jak si zachovat ležérnost, když s ním všechno stojí a padá. Naštěstí nedokáže dlouho udržet nit svých myšlenek, a tak si s tím nedělá hlavu. Říká si „je to moc velkej tlak, to nedám“ a minutu nato už pozoruje list na stromě a je jím úplně pohlcený. To ho trochu zachraňuje. Stejně ale zjišťuje, co je to strach ze ztráty. Nikdy v životě se nebál, že to, co má, ztratí: vždycky mu přišlo, že to sám nemůže nijak ovlivnit. Teď si užívá nemateriální přepych: přespávají v prázdných domech, pokud tedy nějaký objeví, většinou se tam netopí, a když ani neteče voda, usadí se poblíž nějakého pramene a venku si vykopají aspoň sedm záchodů, jedí z ešusu – a stejně si žijí královsky. Jsou přesvědčení, že prožívají něco nevšedního, mimořádnou zkušenost, kterou jim život nedlužil, jakýsi magický dar. A on nechce, aby to skončilo.

Někteří cestující ve vagonu si vyndali na stolky notebooky. Sledují filmy, vyplňují tabulky, píšou maily. Ostatní mají pohled zavrtaný do telefonu. Všichni jsou v pasti. Mezi jedinci, co si můžou dovolit lístek na vlak, už není jediné tělo bez prodloužení. Je tu

vlastně jeden muž, o pár míst dál, tak padesátiletý, co si postaru čte noviny. Když obrací list, lehce loktem utlačuje souseda. Je tu jediný, kdo neomezuje svoje vidění na obrazovku. Ani pětileté dítě nikoho neobtěžuje vrískáním po chodbě, protože je zjevně zhypnotizované animovanou pohádkou. Matka vedle něj sleduje s ním, ani vteřinu neztratí pozorováním krajiny, a už vůbec ne dění kolem sebe.

Vernon už si odvykl. V táboře se nikdo připojit nesmí. Začalo to kvůli Hyenině extrémní paranoie, zavelela, že se musejí naučit žít mimo dosah radarů, tak, aby za sebou nezanechali žádnou digitální stopu vyzrazující jejich přesuny nebo to, o čem se baví. Pořád se zdá, jako by partu připravovala na přežití třetí světové, v níž bude klíčové neposílat nikomu maily. Zpočátku se tomu protokolu všichni podřizovali, ale brali to jako takový praštěný rituál, jehož hlavní pointou je uplatňování roztodivných pravidel, která z tábořiště dělají uzavřenou bublinu. V následujících měsících Vernon cítil, že k tomu lidi zaujímají jiný postoj. Proběhla ta aféra se Snowdenem. Zákaz působí čím dál míň jako nějaký svérázný výmysl. Nedůvěřivost vůči technologiím vzrostla a nikdo už se při vstupu do bezinternetové zóny cynicky nepošklebuje.

Když vystupují na nádraží Montparnasse, Vernona ta spousta lidí úplně převálcuje, má z nich zvláštní závrať. Uchvátí ho hlavně ten hluk. Mariana mu vklouzne rukou pod paži, jako by vytušila jeho bezradnost. Je to drobounká holka, ale z jejího gesta vyzařuje konejšivá autorita, jako když dospělý uklidňuje dítě.

Nejde jen o to, že si odvykl, i město se změnilo. Za ten rok tu ještě přibýlo napětí. Paříž se zatvrdila. Vernon okamžitě pocítí blízkost násilí – lidi jsou vzteklí, jeden na druhého naštvání, z fleku by se porvali. V chodbách metra nezaznamená jediný úsměv ani jediné tělo, které by mělo času nazbyt. Nikdo tu jen tak nebloumá, jak to

oni v táboře dělají pořád. Je to dospělé město – lidi se navzájem neoslovují, pokud se neznají, jediné snad když se chtějí seřvat. Ze všech stran se na něj hrnou obrazy, je tu moc plakátů, moc rušivých sdělení. Ale teprve na nástupišti mu dojde, co mu od první chvíle ve městě tak vadí. Ty pachy. Paříž je čichová stoka – směs hniloby zkaženého vzduchu tělesných pachů parfémů zplodin špíny a chemických přípravků. Vernon si uvědomí, že zadržuje dech. Poslední měsíce vdechuje každé místo, kam přijedou, a každé má svůj specifický, jedinečný pach. Tady poprvé po dlouhé době nechce cítit, kde je.

U Kika doma se Mariana rozhlíží s Vernonovi dobře známou nedůvěrou – takhle se tváří lidé, co se poprvé v životě setkali s luxusem: jako by je někdo vhodil do vroucího oleje. Teď je řada na Vernonovi, položí jí ruku na bedra a doufá, že jí tak předá trochu svého klidu. Hodně bohatí lidé vědí, co dělají, když si zařizují bydlení, třebaže to dělají podvědomě: na ty, co na přepych nejsou zvyklí, tu každý předmět křičí: vypadni odsud ty dělnická špína. Rozdíl mezi hipsterským a velkoburžoazním interiérem spočívá v jednom drobném detailu: první dává každému příchozímu na srozuměnou „buď tu jako doma“, druhý se snaží vypudit všechny, co nezapadají. Vernon Kikův byt zná, už na něj dojem nedělá.

Kiko se taky hodně změnil. Dokonce se v něm odehrál možná nejradikálnější převrat ze všech v táboře. Vernona si vydržuje, udělal si z něj nákladný víkendový koníček. Obchodování na burze pověsil na hřebík. Jako týpek v kasinu, co od stolu odejde ve chvíli, kdy nejvíc vyhrává. Take the cash and run. Zpětně svého rozhodnutí ani trochu nelituje – prý by byl blázen, kdyby pracoval, když je tak bohatý.

Ve svém okolí není jediný, kdo prozřel. Zná víc chlapů, co si jednoho dne ve stínu palmovníku u bungalovu na Mauriciu váleli šunky ve vířivce, zahleděli se na půlky krásky, co jim tam dělala

společnost, a zasáhl je blesk z čistého nebe: jejich život stojí za hovno. Drží je při něm jedině přesvědčení, že jim všichni závidí. Jenže Kiko v partě z Buttes-Chaumont přišel na něco nevidaného, a sice že nikdo tam by o jeho život nestál. Někdo jiný by na jeho místě možná jen změnil prostředí – našel by si společnost, ve které si bude připadat důležitější. Kiko s nimi zůstal. Co změnil, byl přístup.

Napřed ho na pár měsíců zachvátila jakási svobodomyšlná hořečka. Jako by konečně povolil ventil. U některých jedinců s věkem dochází k uvolňování pravičácké energie, která smete všechno, co jí stojí v cestě. Kiko v sobě probudil vnitřního anarchistu. Ten se v něm dlouho choulil a podléhal cenzuře, ale když mu konečně nebylo bráněno v rozletu, dokázal nadělat slušnej bugr. Vlastně spíš než anarchistu to byl křesťan. Ovšem v tom nejpůvodnějším slova smyslu: vyznavač Krista – po všechny ty roky přinejmenším potlačovaný – v Kikovi najednou zaujal veškerý prostor. Tohle se ho drželo dobrý půlrok. Byl tak otravně štědrý, že už z toho všem bylo trapně.

Už nikdy nechtěl pracovat, přísahal, že peníze se mu hnusí, že přijede a bude žít s nimi, studoval s Olgou prospekty s minivany, už si maloval, jak bude jezdit s nimi v obytnáku, už si vůbec nepřipadal jako materialista. Každé ráno přišel s jiným nápadem. Prodá svůj pařížský byt a koupí opuštěnou vesničku v Juře, kde se všichni usadí a budou žít v komunitě. Že to hipíci zvorali, neznámá, že se to nemá dál zkoušet. Věci nevycházejí, až se jednou povedou. Kiko zná hromadu doktorů a ti mezi jeho kontakty stojí na nejvyšších příčkách – jednoho z nich přesvědčí, aby se v jejich vsi usadil. Vždycky tak poznají rozdíl mezi srdeční zástavou a panickou atakou nebo rakovinou a podebraným pupínkem. S ničím si nebudou dělat hlavu. Zestárnou v míru.

Postupem času ovšem jeho zápal začal skomírat. Táboření už ho nebavilo, vrátil se do Paříže, vrazil zas rypák do koksu a navázal styky se starými známými. Jeho kristovská vášeň se zklidnila. Investoval do nové řady modelů hulení z Los Angeles. V táboře ho vídali mív. Ale pravidelně se vracel. Celé večery do nich hustil, že má v plánu založit zábavní park – čeká jen na to, až ve Francii proběhne legalizace, což je podle něj na spadnutí. Představuje si něco mezi Jurským parkem a lázněmi v hotelu Le Bristol, jen by se všechno točilo kolem trávy. Má tu fantasmagorii tak propracovanou, že nakonec zní i přesvědčivě. Měl by v tom parku vířivky, promítání, speciální hodiny jógy pro vyhuly, trochu současného umění, masáže, spoustu muziky a všude muffiny pro případ hulihladu.

Kiko se vrátil ke svému starému způsobu života, ale aktivovala se v něm určitá vzdorovitost. Už ze sebe nechce vydávat všechno. Obětovat všechn svůj čas, všechny myšlenky, touhy, přesvědčení. Už se nechce předvádět, že si do diáře vždycky dokáže vměstnat ještě další pracovní povinnost. Už není dokonalým článkem systému. Zapadat do něj už ho nevzrušuje tolik jako dřív. Vzdor projevuje po svém tím, že jezdí do tábora mezi lidi, co jsou úplně jiní než on. Nevrátil se na start – našel si alternativní rovnováhu, střídá osobnosti.

Vždycky je ho všude o trochu víc než ostatních, hodně toho napovídá. V táboře je přitom ticho základním principem. Jen ne pro Kika. Nikdo si ale nestěžuje. Kiko totiž vždycky všechno vyřeší. Zabírá sice nejvíc akustického prostoru, svého postavení ale nezneužívá. Má jeden upřímný zájem, který se nemění podle ročních období: neexistuje žádná droga, která by v něm vyvolávala pocity, jaké prožívá během konvergencí. A „tam“ on chce. Naposled si vzal do hlavy, že by měl Vernon svou funkci gurua brát vážněji. Ctižádosti má Kiko na rozdávání.

Vyzve je, aby se posadili ke kuchyňskému stolu, a mimoděk vy-
tahuje všechno, co tam má k jídlu, jako by kdovíjak hladověli.
Odšpuntuje lahev šampaňského a Vernon řekne ne na ty antibioti-
ka by mě to dorazilo. Mariana si od něj vezme skleničku a celou ji
do sebe kopne. Je nepřístupná a vzteklá. Když Kika potkávala v tá-
boře, nedošlo jí, že je až *takhle* bohatý. Tušila, že na tom asi nebude
stejně jako ostatní, když tak náruživě máchá kreditkou, jakmile
někdo zmíní sebemenší zádrhel. Ale tohle nečekala, takový pře-
pych, potupný pro někoho, kdo s ním nemá zkušenost. Vrtí se na
židli a vrhá kolem sebe zlostné pohledy. I červená lednice Smeg ji
rozčiluje tou svou bodrou zaobleností.

Kiko chvíli neposedí – pustí strašně nahlas album Eryky Badu,
zeptá se, jestli si dají čáru, má nového dealera, je ohromnej, nikdy
Kika nenechá čekat. Kiko má potřebu zaplňovat mezery – těžko
říct, čeho se tak bojí, že musí pořád všechno plnit randálem. Ver-
non je ale na jeho zběsilost zvyklý.

„Víš vlastně o tom stromu s obříma kořenama v Buttes-Chau-
mont, jak sis pod něj furt sedal? Vyvrátili ho. Věděls to?“

„Kdy?“

„Začátkem února.“

„Jak to?“

„Omylem do něj najeli.“

„Do takhle velkého stromu? To ho při couvání neviděli?“

„Pořád tam něco předělávali. Víc nevím.“

To Vernona zamrzí. S tím, že nic nezůstává jako dřív, se smiřuje
nejhůř. Vzpomíná na ten strom, vysoký jako mrakodrap, a na ty
hodiny, co proseděl opřený o jeho kmen jako král. Řekne:

„Zeptám se Charlese. Chodí do parku tak často, že se zná se za-
hradníkama... Dlouho se mezi náma neukázal. Stavím se za ním...“

Kiko už neposlouchá. Je zabraný do monologu o svém oblíbeném tématu: Vernon má dar. Slovy se to těžko popisuje. A podle jeho mínění celý problém, protože to je problém, spočívá v tom, že Vernon nedokáže svou roli přijmout.

„Nemůžeš bejt lídr, když se do toho fakt nevložíš. Dobře, takhle ti to šlape. A jak se při konvergencích straníš lidí, to ti dává takovou tajemnou auru. Potud dobrá práce. Přírozený, dobrý. Nechá-váš prostor představám. Něco jako storytelling tichem. Než mejdan začne, nikdo vlastně neví, čím je ten velkej Vernon Subutex tak výjimečnej. Oukej, dodává ti to kouzlo.“

Ale podle něj to nestačí. Vernon nikdy nepředvede pořádnou srandu, třeba že by někoho uzdravil rukama nebo se spojil se záhrobím, aby skrz něj mrtví mluvili se živýma jako přes vesmírný záznamník. Nebere se dost vážně. Kiko není troškař. Nemá to v povaze. Nervózně ťuká nehtem do stolu. Má další nápad:

„Znáš Konfucia? To s tím stromem bysme mohli nějak využít... Strom, pod kterým učil Konfucius, nechali porazit Římaní. Zaslech jsem to v rádiu. Podle mě by ta věc s tím stromem – co to bylo, dub? taky nevíš? Zeptej se Charlese, až se uvidíte – mohla ještě přiživit ten tvuj prorockej mýtus.“

„Kiko, tys zase poslouchal France Culture? Už toho nech. Říkáme ti to pořád. To s koksem absolutně nejde dohromady. Jsem DJ, ne žádněj podělanej prorok.“

„Já se vzdělávám, ty debile, vzdělávám se a ty se mi takhle vysmíváš. Radši porazili strom, pod kterým učil, aby ho vyhnali, tak velkej měl vliv... takže dobrý, na tom by se dalo stavět. Mohli bysme to uvýst takhle: francouzský úřady se zalekly toho, jak seš mocnej, tak pokácely strom, pod kterým jsi sedával...“

„Kiko, znáš mě, já sežeru každou blbost, ale ujišťuju tě, že srovnávat mě s Konfuciem, i když mu třeba porazili jeho oblíbenej strom... to nejde.“

„A ty snad Konfucia znáš?“

„To ne. Ale tuším, že nejdem dohromady.“

„Tuším... typický ignoranství. Nechápeš, o co jde, ale stejně už víš, že to nejde. Já to promyslel, musíme s tím ven. Měli bysme sehnat nějakou spisovatelku. Už mam na seznamu pár jmen.“

„Už to France Culture neposlouchej. Všichni už toho maj dost.“

Když má Kiko volný večer, koupí si dva gramy koksu a sjíždí podcasty jako blázen. Bizarními nápady plní celé notesy. Další den mu připadají naprosto rozumné – což není jen koksem, ale taky sociální třídou, ke které náleží: lidi jako on věří, že můžou všechno, a nesnesou žádné omezování. Takže trvá na svém:

„Najal bych spisovatelku, dost nadanou, aby tomu dala nějakou formu, ale zas ne moc úspěšnou, jinak si to bude dělat po svym a po třech měsících nás bude prudit s vlastníma nápádama, na který nejsme zvědavý.“

Mariana ho přeruší, už má v sobě třetí skleničku a začíná se uvolňovat:

„Proč bys radši holku? Protože jsou citlivější?“

„Budme spíš realistický než politicky korektní: talentovaný chlapi maj v životě lepší věci na práci... a budou nás stát randál, kdežto holce dáme dva skromný platy a obětuje nám tři roky života... Tak to prostě je: jste stvořený k tomu, abyste se staraly o ostatní. Je to tak už dva tisíce let a nepustí vás to jen proto, že Simone řekla proberte se. A taky si nebudem nic namlouvat, jsme mezi svejma, tak žádný pohádky: Vernon je přece jenom spíš prorok pro buchy...“

Tohle si jede už několik měsíců. Ničí si záda, jak se hrbí u monitoru a čte si na Wikipedii životopisy proroků. Jelikož nikdy nečetl, je z toho úplně vyjevený. Nepochybuje: Vernon má dar, chce to jen

vyladit komunikaci a bude z něj trháček. Mariana dopije skleničku, Kiko už má v ruce druhou flašku, vypálí špunt a ona se zeptá:

„Jak dlouho byl Konfucius po smrti, když o něm začali psát? To chvíli trvá, než se z někoho udělá prorok, ne?“

„Konfucius je jenom příklad, třeba jako Mojžíš, prorok ze starý školy. Čím víc se blížíš naší době, tím se dá prorok spíchnout rychlejc.“

„Myslíš jako když trvalo desetiletí postavit katedrálu, ale obchodák je hotovej do tří čtyř měsíců?“

„Jo, přesně.“

„A kdo třeba je podle tebe takovej současnej prorok?“

„Tak třeba ten, kterej se nás nejvíc týká: Ron Hubbard.“

O zakladateli scientologie Kiko mele už několik měsíců. Tentokrát je v tom France Culture nevinně – dozvěděl se o něm od souseda v letadle, když letěl z Paříže do Los Angeles.

Kiko se domnívá, že Vernon se do role guru nechce položit, protože má strach, že aby byl dobrým prorokem, musel by si něco protrpět.

Tak se totiž lákají věrní následovníci: chce to nějaké bezpráví. Ideálně tragickou smrt. Když má v sobě příběh trochu otřesného mučení, je o to význačnější. Kiko si ovšem vyvodil, že Vernon by se rád vyhnul té fázi, kdy na něj lidi plivou, zatímco na zádech táhne osmdesátikilový kříž, na kterém skončí v agonii s probodanými žebry a přibitýma rukama. Stačí se podívat, co s Vernonem dělá bolavý zub, aby člověku došlo, že nedokáže trpět důstojně. Proto Kikovi Hubbard připadá jako výborný protipříklad:

„Výletní loď, sotva zletilý lolitky v bílejch sukýnkách, skvělá kuchyně... a ten chlap byl původně trochu jak ty: vem si ho, když mu bylo třicet, byl to zasranej lúzr – bez urážky, ale upřímně, tys ve třiceti taky nebyl co k čemu. Pravej rozdíl mezi váma tkví v tom,

že ten borec byl motivovanej. To ti chybí, Vernone. Je to v hlavě. Vem si jakejkoliv sportovní výsledek, nikdy nezapomínej, že z 80 % je výkon o hlavě. Když zapracuješ na hlavě, máme vyhráno: konvergence jsou víc a víc neskutečný. Co ty dvě kočičky z Bordeaux zmixovaly Bleachovy infrazvuky, abys je mohl pouštět v souvislejších stopách, jsme úplně jinde... To Bleach by byl dobrej guru. Krásnej chlap, máme ho na stovkách perfektních fotek, a hlavně je mrtvej, při umírání trpěl a byl sám, trochu bysme tu story překroutili a mohli bysme z něj udělat i odpadlíka. Je dokonalej. Až se dohodnem na spisovatelce, navrhuju, abysme jí řekli, ať píše i o něm, ať to zaonačí trochu na Jana Křtitele s Ježíšem, chápeš... nějak decentně, aby si lidi říkali ale kdo je vlastně ten skutečnej prorok?“

„Zase France Culture?“

„Ne, poslouchám i Courtoisie... Akorát, vole, se do toho musíš vložit. Potenciál, talent, to, co je skutečný... to v podnikání neznamená ani deset procent úspěchu.“

„Vypni to pravičácký rádio a nepřibližuj se ke knihám. Běž si někdy zatancovat. Kup si motorku. Vyhybej se duševní práci, víš stejně dobře jako já, že to není nic pro tebe...“

V táboře Kiko není jediný, komu připadá, že to drhne, že se to podělá, že je potřeba udělat „něco“ zásadního. Jeden navrhuje přesun do Detroitu, další by se chtěli přeorganizovat na cirkusový soubor, jiní se zrovna byli podívat v komunitě v Itálii nebo se vrátili z bráněné oblasti v Notre-Dame-des-Landes... každý má nějaký nápad, co dál. Až na Vernona, ten by chtěl, aby to takhle prostě pokračovalo – bez plánování, bez jasné formy, bez starostí.

Ten starej ochmelka Charles si usmyslel, že natočí film. Napadlo ho to, když se k nim přidalo pár Pameliných kolegyň, co mu zamotaly hlavu. Barbíny s umělýma prsama a nalakovanýma nehtama, před

kterýma se napřed ostýchal, dokud nezjistil, že vůči jeho humoru a filozofii jsou mnohem otevřenější, než si představoval. Pankačky v tělech neřestnic. Charles nadhodil scénář k utopickému filmu: holky odříznuté na pustém ostrově, kde kolem nich hopkají jen bílí zajáci a roztomilí pudlíci... během jediného večera mu z něj holky udělaly film o zombících. A Charles, čelist spadlou obdivem, jen tiše poslouchal, jak jedna z nich popisuje scénu, v níž by nějakou mrtvolu prcala do hlavy obrovským fialovým připínákem.

Ale nevrátil se, aby ten utopický projekt dotáhnul, jak se s holka-ma domluvili. Když Mariana řekne, že jde za kamarádkami na Montmartre, a při vstávání se zapotácí, protože má upito, Vernon se zvedne, aby ji podepřel. On zajde za Charlesem. Podívá se do hospod u něj ve čtvrti, stařík vždycky někde popíjí.

Véro dlaní pořádně uhladí tašku z kraftového papíru, pak ji pečlivě složí a přidá na štos k ostatním. Už nikdy neuslyší, jak jí za zády starej nadává, nemohl vystát, že se tolik věnuje těm svým hromádkám obalů, když je zbytek bytu v rozkladu. Šílel z toho, že Véro klidně zapomene na prádlo v pračce a nechá ho zplesnivět, ale igelitové a papírové tašky má roztríděné podle velikosti, barvy a materiálu ve velké kredenci v obýváku, ze které kvůli všem těm taškám vyndala veškeré nádobí. Každý má svoje vrtochy. Kaštanový příborník je obaly napěchovaný a Véro působí obrovskou, nevysvětlitelnou rozkoš tomuhle prostoru panovat. Z jedné strany jsou bublinkové fólie, pak papírové sáčky a tašky, dál mikroteňáky a igelitky a v posledním šupletí ty nejhezčí tašky, jaké na ulici najde.

Tu kredenc koupili společně, když se jednou byli podívat v Emauzích na předměstí, protože tam občas pracoval jeden chlap od nich z hospody. Do těch Emauz to byla hrozná štreka, ale pak tam v zahradě popíjeli, až byli tak namazaný, že ani nevěděli, jak se dostali zpátky domů. Bylo to v létě. Na dovolenou nejeli. Nikdy nejezdili. Trocha zeleně, to člověka nemůže než povzbudit na duchu, i když Véro na chlorofylu nijak zvlášť nebazíruje. Almara stála deset euro, kupovali ji v už tak podroušeném stavu, že se

divili, když jim ji o pár dní později dovezli. Charles ji vždycky nesnášel. Je pravda, že zabírá spoustu místa. A že jim byla vcelku k ničemu. Napřed na ni odkládali talíře a poštu. A nakonec ji Véro zkonfiskovala pro svoje tašky. Má spoustu šuplíků a poliček, takže je na její zálibu jak dělaná. Charles říkával, že dobře věděla, co dělá, když ji tenkrát kupovala, že to na něj celé ušila. Možná měl pravdu: mozek lidí s iracionálními tužbami má větší hloubku ostrosti než ten, který pracuje normálně, je vždycky o krok napřed, dohlédne dál. Tak je to i s alkoholem. I když chce Véro s pitím přestat, dobře vidí, že si to mozek vždycky nějak zařídí, aby ji přivedl do situace, ve které nemá žádnou šanci, a většinou se to všechno děje zcela mimo její vůli – ona se tudíž nerozhodne, že bude pít, jen si vzpomene, že musí zavolat jednomu starému kamarádovi, co má zrovna trápení, a teprve u něj doma si uvědomí, že si tam přišla vypít tucet pastisů. Takový je mozek bláznů: obelhává vědomí, pokradmu spřádá svoje plány tak, že člověk dostane přesně to, co chtěl, i když tvrdí, že měl v úmyslu něco jiného.

Teď si s kredencí může dělat, co se jí zlíbí. Klidně si může tu sbírku rozšířit po celém obýváku, když jí to udělá radost... On už tu není, aby ji za to seřval. S hašteřením je konec.

Starej umřel. Tohle se tomu hňupovi povedlo, zabalil to bez zbytečného rámusu. Jedna mrtvička jako varování, jen aby dal najevo, že se peče něco zásadního, zkraje večera se sesul z baru, pak se chvíli svíjel na boku a prskal krev, dokud nepřijela záchranka. Necelý týden, na který se velkolepě zotavil, využil k tomu, aby si uspořádal svoje záležitosti, jako by sám věděl, že se co nevidět odporoučí. Před samoškou ho trefila znova, CMP, teď už smrtelná. Jeho Véro byla s ním. Těsně předtím, než to s ním šlehlo, na sebe řvali, protože si chtěla koupit tubičku kondenzovaného mléka Nestlé, aby měla ráno do kávy, a on camral, že ho

nepotřebuje, že to jsou vyhozený peníze a že jí to akorát rozmrdá žaludek. Starej vždycky věděl, jak jí otrávit život. Sestřičky v nemocnici koukaly lítostivě, že ten pár staříků rozdělí smrt. Sice jsou to ožralové, to jim jde vidět v ksichtě, ale drží se staříci za ruku a nepustí až do poslední chvíle, Charles jí totiž svíral hnátu jako nikdy předtím, ani nemukl, ale ona viděla, že má strach, a nenapadlo ji, co říct jiného než to bude dobrý ty moje chlapis-ko, z toho se vylížeš. A navenek tak působili: jako pár staříků, co si říká sbohem. Koneckonců to taky byli. Harmonie ale nikdy nebyla jejich parketa.

Po té první příhodě, co ho ještě neskolila, se ke starcově smrtelné posteli nikdo z rodiny nehnal. Jeho sestra sice zavolala, jak to s ním vypadá, ale když se dozvěděla, že už je zas na nohou, cestu za ním nevážila. Ještě že tak, je to kráva. Kamarádi z hospody se starali víc. Starej Michel se zastavil dvakrát – hospodu už sice prodal, ale předtím byli s Charlesem nerozlučná dvojka. Taky tlustej François – no potěš, kamarád pomalu z dětství, taky ze Severu. Očíhnout ho přišel i Ahmed, co dřív dělal v hospodě des Vosges, když to byl ještě slušnej podnik. Ahmed se dost změnil. Jako spousta dalších. Teď už alkohol nepije. Sice se mu nechtělo jim moc vykládat, co se z něj stalo, ale oni si to domysleli – člověk holt musí jít s dobou, Ahmed se modlí a slaví ramadán. U nich ve čtvrti už to s jeho jménem nebylo jen tak, vypít si v klidu pivo, aby ti někdo hned nepromlouval do duše. I další kumpáni z pijatik slíbili, že dorazí, když jim to ostatní řekli – v jejich věku si nedělali kdovíjaké iluze, taková mozková příhoda se většinou neobejde bez dalších komplikací. Charles to neprotahoval. Šťěstí, že tam byla s ním, když to přišlo. Do háje. Starej umřel a držel ji u toho za ruku. Byla to asi ta nejněžnější chvíle, co spolu kdy prožili. Není to první chlap, co před ní zaklepal bačkorama. Ale něco to s ní dělá. Pomyslela si „tak a je to. To je všechno.“ Na umírání nic není.